

Verkiezingsprogramma gemeenteraadsverkiezingen 2017

Voorwoord

Op 1 januari 2018 is het dan zover, de nieuwe gemeente Midden-Groningen is officieel een feit. Het is de ambitie van D66 om samen met iedereen die dat ook wil Midden-Groningen tot een succes te maken.

Als het aan D66 ligt, hebben wij het dan over een gemeente waar onderling vertrouwen en respect de norm is. Een gemeente waar alleen besluiten worden genomen die ook op maatschappelijk draagvlak kunnen rekenen. Een sociale gemeente die 'bokje staat' voor haar inwoners die dat echt nodig hebben. Een gemeente die maximale ruimte biedt aan bewonersinitiatieven op dorps- en wijkniveau. Een gemeente die ook haar verantwoordelijkheid neemt voor de energietransitie en verder ook duurzaam omgaat met grond- en afvalstoffen.

D66 realiseert zich terdege dat de Herindeling tot de nieuwe gemeente Midden-Groningen grote consequenties heeft voor de burgers uit de 'oude' gemeenten. Ongetwijfeld gaat niet alles direct goed, zijn er aanloopproblemen en worden er fouten gemaakt. Onze boodschap is, heb daar oog voor, verdoezel die problemen en fouten niet, maar leer er vooral van.

Ga samen aan de slag en neem samen de verantwoordelijkheid Midden-Groningen tot een succes te maken. D66 heeft het stokje opgepakt. U ook?

Met vriendelijke groet,

Gerard Renkema
Lijsttrekker D66 Midden-Groningen

Samenvatting

D66 wil de gezondheidszorg in Midden-Groningen bereikbaar, goed en betaalbaar houden en zich ervoor inzetten dat de zelfstandigheid van de inwoners zoveel mogelijk behouden wordt. D66 Midden-Groningen wil de patiënt zoveel mogelijk zelf de regie over zijn of haar leven en zorgvraag laten houden. Daarbij zou de gemeente haar burgers moeten inspireren tot een gezonde en actieve levensstijl.

D66 wil kansen en mogelijkheden bieden aan inwoners in de dorpen en wijken van Midden-Groningen om initiatieven te ontplooien in hun omgeving, bijvoorbeeld met behulp van dorpsbudgetten. De gemeente zou de inwoners meer moeten betrekken bij het beheer.

D66 wil stimuleren dat openbare gebouwen worden verduurzaamd en zoveel mogelijk gezamenlijk worden gebruikt.

Onderwijskwaliteit is voor D66 prioriteit. Ook in de discussie over (te) kleine scholen. D66 begrijpt de positie van scholen in dorpen. In geval van twijfel over het bestaansrecht moeten daarom alle haalbare alternatieven op kwaliteit worden onderzocht. D66 wil in Midden Groningen versterking van het MBO, met nadruk op de technieksector.

D66 wil dat sport een belangrijke rol blijft spelen in Midden-Groningen mede vanwege de belangrijke sociale functie van sportverenigingen in dorpen. Maar ook met oog voor individuele sportbeoefenaars. D66 ziet een coördinerende en beschermende rol voor de gemeente ter behoud van cultuur en het cultureel erfgoed. Het spreekt voor zich dat er goed wordt samengewerkt met culturele instellingen, vrijwilligers en ondernemers.

D66 maakt zich sterk voor een veilige gemeente. Door – waar nodig – te handhaven en te straffen, maar ook door nadrukkelijk te kiezen voor preventie.

Maatschappelijke hulp is gericht op het stimuleren van zelfredzaamheid en met respect voor de wensen en de privacy van zijn inwoners. Meer dan tot nu toe komen de zgn. Klijsma-gelden terecht waarvoor deze zijn bedoeld: kinderen in armoede. Het kunnen volgen van goed onderwijs is essentieel om de armoedespiraal te doorbreken.

D66 vindt dat ieder mens in zijn eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien met zinvol en passend werk. Het aantal werkzoekenden is in ons gebied te groot en er zijn te weinig kansen voor starters. De komende jaren zijn er vele nieuwe banen nodig. Naast kansen voor de nieuwe generatie op de arbeidsmarkt, is er. D66 wil perspectief aan langdurig werklozen bieden door. Het vestigingsklimaat in Midden-Groningen kan versterkt worden door nog intensiever samen te werken met regionale partners.

D66 zet daarbij in op duurzame innovatie en technologie, en het stimuleren van de circulaire economie. We streven ernaar dat Midden-Groningen de komende jaren in de digitale kopgroep komt van Noord-Nederland.

D66 wil de bestaande bestemmingsplannen in de 3 herindelingsgemeenten kritisch tegen het licht houden en toetsen op het realiteitsgehalte. Op basis van die toetsing wordt gezien welke ontwikkelingen echt kansrijk zijn. Prioriteit wordt daarbij gegeven aan de bestaande centrumplannen in de 3 gemeenten.

D66 is voor behoud van openbaar vervoer, ook in de kleinere kernen. Door integratie van de verschillende vervoersstromen moet het mogelijk zijn om de kwaliteit van het vervoer op voldoende niveau te houden.

Ook in Midden-Groningen ziet D66 alleen toekomst voor agrarische bedrijven die in evenwicht met hun omgeving produceren, de ecologische landbouw. Volgens D66 kunnen agrariërs en natuur heel goed samen bestaan. D66 vindt dat natuur van iedereen is en dat elke inwoner recht heeft op een goede en toegankelijke natuur. Om het toerisme te bevorderen moet Midden-Groningen ook als natuurgebied beter op de kaart worden gezet.

Zeker als het gaat om de huisvesting van personen die een zwakke positie op de woningmarkt hebben vindt D66 het belangrijk dat ook in Midden-Groningen heldere afspraken met de corporaties worden gemaakt. Ook de verdere verduurzaming en het levensloopbestendig maken van het woningbestand verdient aandacht.

D66 wil dat de gemeente voor iedereen toegankelijk is. Dat geldt voor de website, telefonie, de balie en andere fysieke inlooppunten. Burgers en ondernemers voelen zich gehoord en ervaren de gemeente als toegankelijk en betrokken.

D66 wil de digitale samenleving als zelfstandig onderwerp opnemen in het collegeprogramma en de online informatievoorziening zo inrichten dat de zelfredzaamheid van burgers wordt bevorderd. We willen dat er meer werk wordt gemaakt van de energietransitie, onder andere door de openbare verlichting versneld te verduurzamen, evenals de overheidsgebouwen.

D66 wil dat het eigen vermogen, de vrij beschikbare middelen en de aangetrokken financieringen met elkaar in evenwicht zijn. De gemeente moet te allen tijde zowel op korte als op lange termijn aan haar verplichtingen kunnen voldoen. Aangegane schulden moeten in evenwicht zijn met de investeringen van de gemeente. Daarom willen we een voorzichtig financieringsbeleid.

In Groningen moeten mensen even veilig kunnen wonen als in de rest van Nederland. Daar moet de gaswinning op worden aangepast. Wat D66 betreft wordt de gaswinning versneld afgebouwd naar 0.

Inhoud

Voorwoord
Samenvatting
Inhoud
Groots in kleinschaligheid: dorpen en wijken
Overheidsparticipatie
IBOR (openbare werken, milieubeheer, riolering, afval)
Sociaal vastgoed
Sport
Cultuur
Volksgezondheid
Ieder mens telt
Openbare orde en veiligheid
Sociaal domein
Arbeidsmarkt
Onderwijs
Economie van de toekomst & omgeving
Economie en bedrijfsterreinen
Veiligheid, crisisbeheersing en brandweer
Ruimtelijke ordening, bouwen, grondbeleid, verkeer en vervoer, waterwegen
Landbouw
Natuur en Landschap
Volkshuisvesting
Gemeente als bondgenoot
Burgerzaken, (balie)diensten, belastingen
Informatie en communicatie
Stakeholders, maatschappelijk middenveld
Bedrijfsvoering en financiën
Treasury, Financiering, vennootschapsbelasting
Weerstandsvermogen & risicobeheersing
Bedrijfsvoering

Groots in kleinschaligheid: dorpen en wijken

Overheidsparticipatie

D66 wil kansen en mogelijkheden bieden aan inwoners in de dorpen en wijken van Midden-Groningen om initiatieven te ontplooiën in hun omgeving. De gemeente stelt tot doel dat burgerinitiatief en -participatie ruim moet worden gefaciliteerd binnen haalbare kaders. Extra regelgeving wordt zoveel mogelijk vermeden.

<h3>IBOR (openbare werken, milieubeheer, riolering, afval)

De openbare ruimte is van ons allemaal. Beheer daarvan is de verantwoordelijkheid van de gemeente én de inwoners. Een nette en goed onderhouden openbare ruimte is het visitekaartje van een gemeente. Daarnaast vindt D66 het belangrijk dat de gemeente haar inwoners echt betreft bij het beheer. Van de inwoners mag worden verwacht dat ook zij zorgvuldig met de openbare ruimte omgaan. Grote ergernissen zijn: hondenpoep, hard rijden in woongebieden en zwerfvuil. D66 gelooft niet in handhaving alleen, maar ook in het gezond verstand van burgers. D66 pleit daarom voor gerichte voorlichting en bewustwording. De gemeente en haar inwoners trekken daarbij samen op. Samen met eigenaren spant de gemeente zich in om te voorkomen wordt dat de woonomgeving verpaupert door de aanwezigheid van verwaarloosde panden. Als eigenaren onvoldoende meewerken, maakt de gemeente gebruik van de zgn. ‘excessen-regeling’.

D66 wil samen met de inwoners het Afvalstoffenbeleid in Midden-Groningen harmoniseren en verder verduurzamen. Wij willen een betaalbaar systeem dat op draagvlak van de bevolking kan rekenen, klantvriendelijk is en zwerfafval voorkomt. Met buurgemeenten wordt afgesproken dat groenafval ook daar mag worden ingeleverd. Grof afval mag maximaal 3 keer per jaar zonder extra kosten in de eigen gemeente worden afgeleverd.

Sociaal vastgoed

D66 vindt het belangrijk dat sociaal vastgoed zoals openbare gebouwen, dorpshuizen en wijkcentra, sportgebouwen en kantines, efficiënt en duurzaam worden gebruikt. Gebouwen onderhouden en ter beschikking stellen aan de gemeenschap is kostbaar. Daarom wil D66 stimuleren, faciliteren én belonen dat gebouwen worden verduurzaamd en zoveel mogelijk gezamenlijk worden gebruikt. Effectiviteit van openbare gebouwen staat voorop. Voor zover, na overleg met de betrokkenen en omwonenden, leegkomende gebouwen niet op een passende en financieel verantwoorde wijze kunnen worden herbestemd, kan snelle sloop noodzakelijk zijn om verpaupering van de leefomgeving tegen te gaan.

Sport

Sport is goed voor de gezondheid. Het leert je samenwerken, vergroot je sociale netwerk en helpt je om doelen na te streven. Sport leert je verliezen, maar ook winnen. Sport is kortom erg belangrijk voor je persoonlijke ontwikkeling.

D66 wil dat sport een belangrijke rol blijft spelen in Midden-Groningen. De sociale functie van sportverenigingen in dorpen is groot en verdient erkenning van de gemeente. Kinderen met bijzonder sporttalent moeten de ruimte krijgen hun talent te ontwikkelen. Op school wordt de gymles bij voorkeur verzorgd door een vakleerkracht.

In Midden-Groningen kan iedereen kiezen uit een scala aan sporten. Zo draag sport bij aan de lokale identiteit. Daarom wil D66 dat de gemeente financieel bijdraagt aan sportaccommodaties. Het is wel van belang om deze efficiënt te gebruiken. Sportverenigingen die om welke reden dan ook willen samenwerken of wellicht fuseren, mogen op steun van de gemeente rekenen.

Veel gemeenten focussen voornamelijk op sporten in verenigingsverband, terwijl veel mensen individueel sporten. D66 wil dat de gemeente in het onderhoud en inrichting ook rekening houdt met die gebruikers van de openbare ruimte. Denk aan hardlopen, fietsen en paardrijden.

Cultuur

Culturele instellingen en projecten zijn belangrijke dragers van maatschappelijke en economische waarden. De gemeente Midden-Groningen investeert in cultuur, stelt daarbij heldere voorwaarden, en bemoeit zich niet met de inhoud. Het is aan de culturele instellingen zelf om de investering van de gemeente om te zetten in het gewenste rendement: een vernieuwende voorstelling, een toegankelijke tentoonstelling of een eigenwijs kunstproduct. De gemeente houdt toezicht en adviseert, maar bepaalt en oordeelt niet. Wel is het van belang dat er diversiteit in het aanbod is, dit geeft de burger de mogelijkheid om eigen keuzes te maken.

Laat culturele instellingen en kunstenaars zelf de eerste verantwoordelijkheid dragen om hun begrotingen op orde te krijgen. Dit vraagt meer ondernemerschap: als de gemeente een bijdrage levert is het vanzelfsprekend dat duidelijk is waarom die bijdrage nodig is.

D66 ondersteunt culturele activiteiten die worden ontwikkeld vanuit burgerinitiatieven in de dorpen en wijken. Ook jongeren krijgen een eigen podium en kunnen invloed uitoefenen op het cultuurbeleid.

D66 ziet een coördinerende en beschermende rol voor de gemeente ter behoud van het cultureel erfgoed. Het spreekt voor zich dat er goed wordt samengewerkt met culturele instellingen, vrijwilligers en ondernemers.

Volksgezondheid

D66 wil de gezondheidszorg in Midden-Groningen bereikbaar, goed en betaalbaar houden en zich ervoor inzetten dat de zelfstandigheid van de inwoners zoveel mogelijk behouden wordt, D66 Midden-

Groningen wil de patiënt zoveel mogelijk zelf de regie over zijn of haar leven en zorgvraag laten houden. Daarbij zou de gemeente haar burgers moeten inspireren tot een gezonde en actieve levensstijl.

D66 stimuleert mogelijkheden om de werkdruk van mantelzorgers en vrijwilligers te verlichten. D66 wil kwetsbare mensen niet “persen” in protocollen en indicaties, maar juist omgekeerd: leidend wordt de hulp en ondersteuning die iemand nodig heeft. De sociale teams kunnen daarin een verdere kwaliteitsslag maken.

De plaatselijke overlast, zowel van vervuiling als geluid die van doorgaande wegen zoals de A7, N33 en N387 komt, zou punt van aandacht moeten blijven.

D66 ziet gezondheidscentra als belangrijke voorzieningen en bepleit ruime openingstijden.

Ieder mens telt

Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is een belangrijke verworvenheid die we moeten koesteren. Veiligheid begint nog steeds vooral bij onszelf door oog te hebben voor elkaars belangen en elkaar aan te spreken op onveilige situaties. Maar soms is het onvermijdelijk dat de gemeente daarin een rol heeft, bedoeld of onbedoeld.

In onze gemeente speelt de Veiligheidsregio een belangrijke rol. Het is belangrijk dat deze organisatie goed functioneert. Wij vinden dat veiligheid voor alles gaat en moeten dus kritisch blijven toetsen. Professionals en vrijwilligers bij brandweer en politie moeten de ruimte, mogelijkheden en hulpmiddelen hebben om hun vak uit te kunnen blijven oefenen op een zo goed mogelijke manier.

D66 maakt zich sterk voor een veilige gemeente. Door – waar nodig – te handhaven en te straffen, maar ook door nadrukkelijk te kiezen voor preventie. Problemen bij de wortel aanpakken bijvoorbeeld. Belangrijk is dat er optimaal wordt samengewerkt tussen gemeentelijke diensten, scholen, andere betrokken organisaties en de politie.

Ook bij veiligheid geldt dat voorkomen beter is dan genezen.

Sociaal domein

In een rechtvaardige samenleving mag je afkomst nooit je toekomst bepalen. Daarom moet de gemeente haar inwoners ondersteunen om maatschappelijk mee te kunnen doen. Die zorg is gericht op het stimuleren van zelfredzaamheid en met respect voor de wensen en de privacy van zijn inwoners.

Daar waar het gaat om het vinden van werk, de ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien van kinderen of ondersteuning bij het zelfstandig kunnen wonen moet de gemeente die ondersteuning tijdig, dichtbij en laagdrempelig zijn georganiseerd. D66 wil meer inzetten op preventie.

Er moet een heldere structuur zijn waarin het aanbod is georganiseerd. Het huidig sociaal team functioneert goed waar het gaat om meervoudige en eenvoudige hulp, maar is niet het wondermiddel voor alle problemen. E-hulp toepassingen voor eenvoudige en enkelvoudige ondersteuningsvragen en zwaardere professionele hulp die bovenwijks is georganiseerd als er sprake is van meervoudige en complexe zorg.

Daar waar Armoedebestrijding noodzakelijk is, wil D66 dat dit effectief en pragmatisch wordt opgepakt. Meer dan tot nu toe komen de zgn. Klijsma-gelden terecht waarvoor deze zijn bedoeld: kinderen in armoede. Het kunnen volgen van goed onderwijs is essentieel om de armoedespiraal te doorbreken.

Arbeidsmarkt

D66 vindt dat ieder mens in zijn eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien met zinvol en passend werk. Het aantal werkzoekenden is in ons gebied te groot en er zijn te weinig kansen voor starters. De komende jaren zijn er vele nieuwe banen nodig. Naast kansen voor de nieuwe generatie op de arbeidsmarkt, is er perspectief nodig voor langdurig werklozen. D66 wil dit bereiken door omscholing te bieden opdat werkzoekenden beter aansluiten bij bestaande banen. Maar ook door het vestigingsklimaat in Midden-Groningen te versterken en nog intensiever samen te werken met regionale partners.

Verder willen we dat de gemeente bij opdrachten en aanbestedingen naast de prijs ook kijkt naar de bijdrage aan de lokale werkgelegenheid bij de selectie. Het stimuleren van werkgelegenheid voor laagopgeleide inwoners en inwoners met een beperking (beschutte banen) moet een speerpunt van het beleid zijn.

Onderwijs

Midden Groningen kent verschillende schoolbesturen, zij zijn verantwoordelijk voor de inhoud en kwaliteit van het onderwijs. De gemeente voorziet in faciliteiten als huisvesting. D66 wil verdere realisatie van kindcentra., voor innovatief onderwijs met ruimte voor kinderopvang, peuterspeelzaal en voor- en naschoolse opvang. D66 hecht aan een vergaande samenwerking met en tussen de besturen om dit te realiseren.

Onderwijskwaliteit is voor D66 prioriteit. Ook in de discussie over (te) kleine scholen. D66 begrijpt de positie van scholen in dorpen. In geval van twijfel over het bestaansrecht moeten daarom alle haalbare alternatieven op kwaliteit worden onderzocht.

Door het aanstellen van conciërges wil D66 bewerkstelligen dat leerkrachten zich beter kunnen richten op hun kerntaak, i.c. onderwijzen.

D66 wil een onderzoek naar leerlingenvervoer voor basis- en voortgezet onderwijs in geval van te grote afstanden tussen huis en school.

Er zijn veel verbanden tussen passend onderwijs en (jeugd)zorg. D66 wil een transparante, preventieve en eenduidige aanpak tussen alle betrokken instanties. Vernieuwende arrangementen zijn noodzakelijk voor succes. In geval van taalachterstand streeft D66 naar realisatie van extra taalonderwijs bijvoorbeeld in de vorm van schakelklassen, weekend klassen of zomerscholen.

D66 wil in Midden Groningen versterking van het MBO, met nadruk op de technieksector. De samenwerking met innovatieve bedrijven in onze regio worden door D66 als erg kansrijk gezien. We gaan naar 'leven lang leren'. D66 wil dat met het Aletta Jacobs College onderzoeken als het 'Huis van de Kennis'. De gemeente voorziet waar mogelijk in de infrastructuur.

Economie van de toekomst & omgeving

Economie en bedrijfsterreinen

De unieke ligging van Midden-Groningen en haar inwoners bieden oneindig veel mogelijkheden voor ondernemerschap en groei. D66 zet daarbij in op duurzame innovatie en technologie, en het stimuleren van de circulaire economie.

Om ondernemers alle kansen te bieden moet de gemeente actief en vroegtijdig duidelijkheid verschaffen over gemeentelijke beslissingen, wetgeving en eventuele nieuwe projecten. Daarom pleit D66 voor goede contacten met het bedrijfsleven, een gemeente waar ambtenaren werken met hart voor ondernemerschap, die niet achter een loket wachten maar actief de ondernemers benaderen.

Thematisering van de bedrijfsterreinen biedt kansen voor betere en efficiëntere samenwerking tussen de bedrijven. D66 omarmt vooruitgang en wil dat Midden-Groningen voorop loopt in technologische

ontwikkelingen. Daarom streven we ernaar dat Midden-Groningen de komende jaren in de digitale kopgroep komt van Noord Nederland. Een broedplaats, thuishaven en trekpleister voor innovatieve bedrijven en talentvolle individuen. Met inwoners die dankzij goede digitale vaardigheden grip hebben op digitale kansen en bedreigingen. Met bedrijven die digitale kansen benutten en een overheid die technologie omarmt en stimuleert.

Verbinding tussen economie en (hoger) onderwijs verdient veel aandacht. Samenwerkingen in de regio door middel van innovatielabs kan hierbij helpen. Daarnaast kan de gemeente de ondernemer helpen met over de grens werken. Hierbij wordt niet alleen naar Duitsland gekeken. Gemeente zou de samenwerking tussen onderwijs en economie kunnen versterken door inbreng van onderzoeksopdrachten in een gebiedscoöperatie.

Veiligheid, crisisbeheersing en brandweer

Veiligheid is een basisbehoefte en een kerntaak van de overheid. De burger moet altijd terug kunnen vallen op de steun en bescherming van politie en gemeente wanneer zij zich bedreigd voelt. Veiligheid is ook een verantwoordelijkheid van burgers zelf. Zonder noaberschap of burenhulp kunnen we niet.

Actieve burgerbetrokkenheid, informatiedeling en preventie moeten er ook op gericht zijn die beleving van veiligheid te versterken. Bijzondere aandacht moet er komen voor huiselijk geweld, kindermishandeling en pestgedrag. Dit vraagt om gelijktijdig handelen van gemeente, buurtbewoners, sport- en wijkverenigingen, jongerenwerk en politie.

In onze gemeente speelt de Veiligheidsregio een belangrijke rol. Het is belangrijk dat deze organisatie goed functioneert. Wij vinden dat veiligheid voor alles gaat en moeten dus kritisch blijven toetsen. D66 maakt zich sterk voor een veilige gemeente. Door – waar nodig – te handhaven en te straffen, maar ook door nadrukkelijk te kiezen voor preventie. Problemen bij de wortel aanpakken bijvoorbeeld. Belangrijk is dat er optimaal wordt samengewerkt tussen gemeentelijke diensten, scholen, andere betrokken organisaties en de politie.

Ook bij veiligheid geldt dat voorkomen beter is dan genezen.

Ruimtelijke ordening, bouwen, grondbeleid, verkeer en vervoer, waterwegen

De Omgevingswet komt eraan. D66 vindt het belangrijk dat de gemeente(raad) in het kader van die Omgevingswet meer ruimte biedt aan initiatieven uit de samenleving. Vertrouwen is hierbij een sleutelbegrip. Dat vertrouwen moet je opbouwen en waarmaken.

Als het om bouwen gaat, biedt de gemeente ruimte aan het particulier initiatief. Inbreiding in plaats van uitbreiding. Slim omgaan met de beschikbare ruimte en het buitengebied ontzien.

D66 wil de bestaande bestemmingsplannen in de 3 herindelingsgemeenten kritisch tegen het licht houden en toetsen op het realiteitsgehalte. Op basis van die toetsing wordt gezien welke ontwikkelingen echt kansrijk zijn. Prioriteit wordt daarbij gegeven aan de bestaande centrumplannen in de 3 gemeenten.

Wij vinden het belangrijk dat samen met de samenleving knelpunten in het verkeer worden geïnventariseerd, waarbij dan de veiligheid voorop staat. Met die inventarisatie als uitgangspunt, wordt een plan van aanpak opgesteld.

D66 is voor behoud van openbaar vervoer, ook in de kleinere kernen. Door integratie van de verschillende vervoersstromen moet het mogelijk zijn om de kwaliteit van het vervoer op voldoende niveau te houden.

Bestaande knelpunten in de waterwegen (bijv. bruggen Winschoterdiep) moeten samen met de provincie worden opgelost. Ook voor de recreatie hebben waterwegen een functie die benut en gefaciliteerd moet worden. D66 geeft in dit kader echter prioriteit aan een aantrekkelijk netwerk van voet- en fietspaden.

Landbouw

Ook in Midden-Groningen ziet D66 alleen toekomst voor agrarische bedrijven die in evenwicht met hun omgeving produceren, de ecologische landbouw. D66 wil dat voedselproductie op zijn minst neutraal is voor het milieu en bijdraagt aan het behoud van de biodiversiteit. Initiatieven die daaraan bijdragen moeten ook door de lokale overheid worden gestimuleerd en gefaciliteerd.

Volgens D66 kunnen agrariërs en natuur heel goed naast en met elkaar bestaan. Een kwestie van vertrouwen in goede afspraken die dan ook inderdaad worden nagekomen.

D66 ondersteunt de kansen die de moderne biotechnologie biedt van harte. Experimenteren met nieuwe gewassen en nieuwe landbouwmethoden zal de innovatieve kracht van onze regio versterken.

Natuur en Landschap

D66 vindt dat natuur van iedereen is en dat elke inwoner recht heeft op een goede en toegankelijke natuur. Midden-Groningen kent een paar robuuste natuurgebieden en een overwegend agrarisch landschap.

Om het toerisme te bevorderen moet Midden-Groningen ook als natuurgebied beter op de kaart worden gezet. Die diversiteit moet worden versterkt en kansen voor natuur- en landschapsontwikkeling moeten worden benut. De gemeente werkt daarin waar mogelijk samen met natuurorganisaties, grondeigenaren en omwonenden.

Volkshuisvesting

Zeker als het gaat om de huisvesting van personen die een zwakke positie op de woningmarkt hebben vindt D66 het belangrijk dat ook in Midden-Groningen heldere afspraken met de corporaties worden gemaakt. De door de gemeente op te stellen Woonvisie vormt de basis voor de met de corporaties af te spreken prestatieovereenkomst. Als het aan D66 ligt wordt in die Woonvisie niet alleen aandacht besteed aan de huisvesting van de te onderscheiden bewonersgroepen maar zeer nadrukkelijk ook aan de verdere verduurzaming en het levensloopbestendig maken van het woningbestand.

De positie van de Huurdersorganisaties moet worden versterkt door hen meer dan tot nu toe actief te betrekken bij het opstellen van de Woonvisie en bij de plannen van de corporaties. D66 juicht het toe als de samenstelling van die Huurdersorganisaties een afspiegeling van het huurdersbestand zou zijn.

Gemeente als bondgenoot

Burgerzaken, (balie)diensten, belastingen

De gemeente is de overheid die het dichtst bij de burger staat. In de toekomst zullen steeds meer taken vanuit provincie en rijk worden overgeheveld naar de lokale overheid en daarom is een excellente dienstverlening van belang voor het vertrouwen dat burgers in het algemeen in hun overheid stellen.

D66 wil dat de gemeente voor iedereen toegankelijk is. Dat geldt voor de website, telefonie, de balie en andere fysieke inlooppunten. Burgers en ondernemers voelen zich gehoord en ervaren de gemeente als toegankelijk en betrokken.

Dat wil D66 bereiken door hogere eisen te stellen aan de kwaliteit van de website en digitale dienstverlening. Daarnaast moet er ook de mogelijkheid zijn om op afspraak gebruik te maken van inlooppunten in de gemeente voor meer persoonlijke contact. Dit kan het gemeentehuis zijn, een buurthuis of een bibliotheek. Als dat nodig is, kan dat ook buiten de gebruikelijke kantoortijden.

Gaswinning

In Groningen moeten mensen even veilig kunnen wonen als in de rest van Nederland. Daar moet de gaswinning op worden aangepast. Wat D66 betreft wordt de gaswinning versneld afgebouwd naar 0. De veiligheid staat voorop.

Tegelijkertijd met het substantieel verlagen van de gaswinning, zet D66 ook in op het verder verbeteren van de veiligheid door de huizen, scholen, andere gebouwen en infrastructuur zo snel mogelijk te verstevigen. Op initiatief van D66 worden huizen in Groningen met de verstevigingsoperatie ook meteen verduurzaamd.

D66 wil dat schade die door gaswinning of andere mijnbouwactiviteiten wordt veroorzaakt altijd ruimhartig, snel en écht onafhankelijk van de NAM wordt vergoed. D66 wil ook een einde maken aan de papieren rompslomp en de bureaucratie rondom de schadeafwikkeling.

De schade dient op een adequate manier vergoed te worden, met meer oog voor de gedupeerden. Deregulering van de gemeentelijke vergunningverlening is daarbij ook een vereiste. Er is nu genoeg onderzocht, daadwerkelijk bouwkundige versterking heeft prioriteit. De financiële middelen moeten echt op de uitvoering worden gezet.

Het Centrum Veilig Wonen en de Nationaal Coördinator Groningen moeten beter functioneren.

Zoutwinning

Midden-Groningen ligt voor een deel in het bevingsgebied of net daarbuiten. Veel inwoners melden schade die vervolgens niet erkend wordt als een gevolg van gaswinning. Men is al geconfronteerd met dalende marktwaarde van de woningen, nog meer onzekerheid door nieuwe mijnbouw is ongewenst.

De gestapelde effecten van gas-en zoutwinning in combinatie met fluctuaties van het grondwaterpeil zijn te weinig onderzocht. D66 is daarom tegen nieuwe vormen van mijnbouw die kunnen bijdragen aan bodemdaling en de risico's op trillingen en bevingen kan vergroten.

Informatie en communicatie

Het verleden heeft bewezen dat technologische ontwikkelingen de kwaliteit van leven vergroten. D66 omarmt vooruitgang en wil dat Midden-Groningen hierin voorop loopt. Op lokaal niveau gaat voor D66 de invloed van ICT verder dan alleen toepassingen op de bedrijfsvoering van de gemeente; we hebben een digitale samenleving: ICT stuurt maatschappelijke processen en beïnvloedt het leven van mensen. Daarom is, naast een actief en zorgvuldig beheer van ICT, een progressieve en democratische visie op de digitale samenleving noodzakelijk. Die verantwoordelijkheid begint bij het gemeentebestuur.

D66 wil de digitale samenleving als zelfstandig onderwerp opnemen in het collegeprogramma met een wethouder die verantwoordelijk is voor de doelstellingen op dit gebied, met aandacht voor techniek en privacy, en vooral voor de maatschappelijke kansen en effecten van het beleid. Daarbij gaat het om de inzet van ICT om het democratisch proces te versterken en burgers te betrekken bij belangrijke besluiten. ICT biedt mogelijkheden voor nieuwe vormen van participatie en om de overheid transparanter te maken;

D66 wil door middel van ICT de gemeente anders laten samenwerken met de samenleving:

- door de positie van de burger te versterken. Dat kan door bij gegevensbeheer het inzage- en correctierecht van burgers voor hun eigen gegevens als uitgangspunt te nemen en te stimuleren;
- door sociale media te gebruiken om de gemeente beter te betrekken bij wat er in de samenleving speelt;
- door de open data van de gemeente beschikbaar te stellen zonder technische beperkingen voor hergebruik;
- door ICT-bedrijven en instellingen te stimuleren bij te dragen aan de innovatie van publieke diensten (bv. nieuwe mobiele apps);
- door burgers in staat te stellen bij te dragen aan de kwaliteit van de gegevens van de gemeente;
- door te experimenteren met de toepassing van ICT voor vernieuwing van het democratisch proces;
- door online inzage te geven in de gemeentelijke financiën;
- door de online informatievoorziening zo in te richten dat de zelfredzaamheid van burgers wordt bevorderd.

Stakeholders, maatschappelijk middenveld

De samenwerking tussen de gemeente, instellingen en organisaties, ondernemers en ondernemende inwoners is in deze moderne tijd cruciaal. Het gaat om het samen ontwikkelen van nieuwe ideeën en het delen van kennis. En kansen pakken. Kansen zoals:

1. een bruisende gemeente voor innovatieve maakindustrie,
2. focus op sterke dorpen en kansrijke gebieden voor het toerisme,
3. nieuwe allianties voor landschap in wording,
4. voedingsbodem voor innovatieve projecten op het gebied van ouderenhuisvesting en verzorging,
5. kansen voor de energietransitie.

In de gemeentelijke organisatie moet er een medewerker worden aangesteld die zich volledig aan deze taak wijdt en de benodigde partijen bijeenbrengt.

Bedrijfsvoering en financiën

Treasury, Financiering, vennootschapsbelasting

Een betrouwbare lokale overheid handelt in belang van haar inwoners. Daarbij hanteert zij als goed rentmeester eenduidige normen voor haar handelen. Ingezet beleid mag niet financieel afgewend worden op toekomstige generaties.

D66 wil dat het eigen vermogen, de vrij beschikbare middelen en de aangetrokken financieringen met elkaar in evenwicht zijn. De gemeente moet te allen tijde zowel op korte als op lange termijn aan haar verplichtingen kunnen voldoen. Aangegane schulden moeten in evenwicht zijn met de investeringen van de gemeente.

Daarom willen we een voorzichtig financieringsbeleid waarbij er een goed zicht is op de inkomsten en uitgaven van de gemeente. De gemeente loopt niet vooruit op te verwachten rente- en valutaschommelingen en de looptijden van leningen lopen in lijn met de investeringen van de gemeente.

Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Midden-Groningen is in omvang een middelgrote gemeente. Voor de uitvoering van haar ambities is het van belang dat bij aanvang helderheid bestaat over de uitstaande risico's en het weerstandsvermogen. Wanneer de gemeente bij aanvang al onder de norm komt zal het in haar gestelde vertrouwen in gevaar komen.

Er moet een hoge mate van risicobewustzijn zijn binnen de gemeentelijke organisatie. Risico's zijn helder benoemd en moeten worden afgewogen tegen het maatschappelijke belang van de gemaakte politieke keuzes.

D66 stuurt op evenwicht tussen de uitgaven van de gemeente en haar draagkracht. De reserves worden in lijn gebracht met mogelijke toekomstige financiële risico's. Naast het externe toezicht (provincie en accountant), zal D66 nadrukkelijk toezien op een goede ondersteuning van de auditcommissie en het functioneren van de rekenkamer van de raad.

Bedrijfsvoering

Nu de gemeente Midden-Groningen is ontstaan uit drie buurgemeenten, ligt er een uitdaging om de bedrijfsvoering zo goed mogelijk op orde te krijgen. Dit gaat niet vanzelf.

Dienstverlening door de gemeente aan haar burgers en bedrijven gaat steeds meer via het internet. In een tijd waarin meer taken door de gemeente worden uitgevoerd ontstaan nieuwe informatiestromen en gegevensverzamelingen; dat biedt kansen, maar brengt ook risico's met zich mee. Er dient in de bedrijfsvoering serieuze aandacht te zijn voor de risico's van ICT in relatie tot belangrijke waarden (zoals bescherming van privacy en duurzaamheid). Daarbij zullen sommige zaken uitsluitend nog digitaal afgehandeld gaan worden, terwijl voor andere zaken een afspraak aan de keukentafel de voorkeur heeft. Ook Midden-Groningen zal haar eigen bedrijfsvoering en huisvesting daarop moeten inrichten. Bij de verwezenlijking hiervan stelt D66 wel voorwaarden:

- We kiezen voor digitalisering waar dat bijdraagt aan een efficiëntere dienstverlening richting burgers;
- We realiseren ons dat er nog steeds burgers zijn die hierbij extra ondersteuning behoeven;
- Digitaal verkrijgbare producten en diensten die niet aan de keukentafel besproken hoeven te worden, worden enkel nog digitaal aangeboden;
- De gemeente dient voor haar bedrijfsvoering meer gebruik te maken van Open Source en Open Standaarden;
- De organisatie gaat 'Privacy by design' en 'Security by design' bij nieuwe projecten toepassen, zodat de privacy van de burger gewaarborgd blijft.